

ali pa anarhiji. Da ne pridemo v tako, vsakako zelo neprijetno alternativo, hočemo že raje ostati „klerikalci“, zahtevajoči pravico in svobodo za vse, tudi za duhovnike. In nočemo biti tako neliberalni, kakor so izvestni socijalni demokratje. ki zahtevajo — in to po vsem pravu — da se podele politiške pravice dosedaj politiško bezpravnim, a hote jemati hkratu iste pravice onim, ki so jih že imeli!

Socijalni demokratje zatrjajo sicer, ako jih je kdo spravil v stisko, da niso proti veri, vera pa da je — privatna stvar vsakega človeka. Tako je zatrnil tudi posl. Schrammel predvčerajšnjem v zbornici poslancev. To pa ni tako. Ako vemo, da je potrebna ta ali ona stvar, ako vemo, da brez te stvari niti ne bi bil zmožen človeka vredni obstanek, ako vemo, da bi človeško bitje brez te stvari zgubilo vso svojo moralno oporo in bi postalo šibka bilka, pripogibana od vsakega vetriča, ako vemo, da je verski čut potreben, potem se moramo izjaviti zanj pozitivno! Posvetni zakoni so potrebna stvar. A kam bi prišli, ako bi kdo rekel: zakoni so privatna stvar, slehernemu je svobodno, ako jih hoče izvrševati . . .! Kam bi prišli potem? Nad svojim osebnim menenjem o verskih stvareh je vsakdo gospodar sam. Ali ta svoboda se ne sme raztezati tako daleč, da bi na zvit način jemal vero drugim, kakor to delajo socijalni demokratje po listih, shodih in tudi v parlamentih, kakor je storil v Trstu pred par leti neki slov. socijalni demokrat, ko je pokazal na svoj na klinu viseči klobuk in je rekel v pričo mnogih oseb: Ta je moj Bog!

Saj tudi cerkev ne vleče nikogar za lase, ne v cerkve, ne v spovednice, ne v nebesa. Ali proti temu moramo pretestovati, da se namenoma in proračunjeno, če tudi indirektno, zavajajo mase v menjenje, da vera ni potrebna. Tu potrebo čutijo vsi narodi vsega sveta, kar priča, da duša človeška ne more živeti brez te tolažbe. Tudi najdivjiji narodi so si vstvarili svojo „vero“, ker jih je v to gnala nepremagljiva notranja potreba.

Kdor za svojo osebo ne veruje ničesar, naj obračuni se svojo vestjo. Ali drugim naj ne jemlje vere! To je naše stališče. Tega stališča se držimo in če nam radi tega socijalni demokratje stokrat na dan mečejo v obraz — klerikalizem.

Politični pregled.

Državni zbor. — Poslanska zbornica zboruje že nekaj časa, v resnici pa še ni storila prav nič. V zadnjih sejah je razpravljala o predlogih za podporo po ujmah in povodnih oškodovanih okrajev in o dotični vladni predlogi. Govorilo se je mnogo, kajti govorili so vsi zastopniki oškodovanih okrajev. In vsi so govorili skozi okno. Dasi so vsi do zadnjega prepričani, da so le prazno slamo mlatili, za kar jih morajo narodi drago plačati, vendar so na dolgo in na široko besedičili, da bi volilci mislili, kako skrbne poslance imajo. Nam se tako ravnanje ne zdi posebno dostojno. Minoli teden se je v zbornici pralo tudi umazano perilo krščansko-socijalnega poslanca Gregoriga in nemško-nacionalnega poslanca Irota. Ta dva sta se v zbornici grdo psovala in to je dalo povod, da je bil iz-

voljen poseben odsek, kateri naj bi razsodil o tem razporu. Odsek je predlagal grajo obema in zbornica jo je izrekla. Pri debati se je pokazalo, s kakimi sredstvi delajo nemški nacionalci. Skušajo jim namreč na najpodlejši način ukrasti osebno čast. Izkazalo se je tudi, da jo posl. Iro navaden lažnjivec. Iro je namreč tajil, da je Gregoriga razžalil in to celo podprl s svojo lastno besedo, toda priče so ga postavile na laž. Mož je s tem pač osramočen, toda mandatu se ni odpovedal. Pravo zbornično delovanje se začne šele tekom prihodnjih dni, ko pride na razpravo provizorna pogodba z Ogersko. Nemci delajo velike priprave, da z obstrukcijo preprečijo sklepanje o provizorični pogodbi, toda vlada si je znala pomagati. Ves zakonski načrt obsega namreč samo dva paragrafa, tako kratek zakon pa se da prav očasno rešiti, tudi ko bi se opozicija z vso silo ustavljala, seveda le ako bodo slovanski poslanci šli za vlado v boj.

Delegaciji. — Te dni se je pod cesarjevim predsedstvom vršil ministerski svet, na katerem se je končno določil skupni državni proračun za leto 1898. Zatrjuje se, da se ta proračun ne razlikuje dosti od lanskega, ker vlada ne zahteva večjih prispevkov za skupne potrebščine. Vlada misli delegaciji sklicati začetkom meseca novembra. Predsednikom je bil iz prva določa bivši češki namestnik grof Thun, toda mladočeški poslanci so se z ozirom na Thunovo delovanje kot namestnik odločno izrekli proti njegovi kandidaturi in za kandidaturo moravskega dež. glavarja Vetterja.

Vlada in večina. — Razmerje mej ministerstvom in parlamentarno večino še vedno ni pojasnjeno. Najprej je bil dvoboj Badenija z Wolfom uzrok, da se je morala odločilna konferenca preložiti, potem pa je Dipaulijev jezikovni predlog prišel vmes. Vlada je zadovoljna, da se more ogniti določni izjavi, nadejajoč se, da bodo stranke večine vsejedno glasovale za nagodbeni provizorij.

Razpor v večini. — Dipaulijev jezikovni predlog je prouzročil v večini razpor, kateri doslej še ni poravnal. Češki in poljski listi obsojajo kar najodločnejše destruktivno postopanje Dipaulijevo in mej češkimi in polskimi poslanci je mnogo taci, kateri naravnost zahtevajo, naj se katoliška ljudska stranka iz večine ven vrže in naj se poišče druga kombinacija. V ponedeljek je bil v Lincu shod, na katerem je Dipauli opravičeval svoje postopanje. Opravičil se je deloma, Mej Slovane je malo taci, kateri še verujejo, da se poravna razpor v večini.

Hrvatska. — Hravtski ban, čegar ničvredno gospodarstvo je v pisarovinskem kotaru prouzročilo revolucijo, tako da je bilo treba razglasiti preki sod, se je ustrašil posledic svojega postopanja in ustrašil se je tudi, posledic njegovega obrekovanja, da je rečeno revolucijo prouzročila hrvatska narodna stranka Čul je, da namerava narodna stranka zahtevati, naj se skliče dež. zbor in da to prepreči, je izposloval kraljevsko naredbo, s katero se je dež. zbor zaključil. Dosti mu to ne pomore. Vsestransko se priznava, da je banovo stališče popolnoma omajano in da bode moral v kratkem odstopiti.

K obrtni politiki 18. veka.

Spisal Jos. Apih.

„Prosveta“ je v 18 veku vedno silnejše vplivala na narode in vladarje. Ukloniti so se ji morale i najbolj konservativne vlade. Celu zistemu naše nepozabljive Marije Terezije je udarila svoj pečat na čelo. Zakonodajstvo,